

ZPRÁVA O ČINNOSTI NÁRODNÍHO POZEMKOVÉHO SPOLKU za období od Výročního setkání pozemkových spolků 2002 v Břeclavi

1. Rada Národního pozemkového spolku

Rada Národního pozemkového spolku pracovala v uplynulém období ve složení Mgr. Václav Izák (Pozemkový spolek Hády), Mgr. Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria), Josef Matoušek (Pozemkový spolek "Dej přednost přírodě"), Ing. Pavel Pešout (ÚVR ČSOP), Otakar Pražák (Pozemkový spolek aluvia dolního toku řeky Dyje), Ing. Ladislav Ptáček (ÚVR ČSOP), Mgr. Tomáš Růžička (Nadace Partnerství), Ing. Václav Somol CSc. (Pozemkový spolek Silvatica), Ing. Petr Stloukal (MŽP ČR), RNDr. Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s.p.), RNDr. Vlastislav Vlačiha (Pozemkový spolek Milý – předseda Rady NPS). Na sklonku roku 2002 se do práce Rady zapojil i PhDr. Pavel Bureš (Národní památkový ústav) – Rada má tedy konečně plných 12 členů.

Rada NPS se sešla celkem šestkrát – 29. dubna, 19. června, 13. září, 11. prosince, 14. února a 14. března (vždy v Praze). Operativní jednání Rady se uskuteční pravděpodobně též před vlastním Výročním shromážděním v Liberci – jeho výsledky nejsou do této zprávy zahrnuty.

2. Phare Access 99

Uplynulý rok byl ve znamení realizace projektu "Podpora rozvoje pozemkových spolků jako nástroje implementace Natura 2000", podpořeného Evropskou unií v rámci programu Phare Access 99. Realizace tohoto projektu zastřešuje i většinu dále uváděných aktivit.

Projekt stále pokračuje (do června 2003).

3. Strategické dokumenty

Rada Národního pozemkového spolku vypracovala novelu Směrnice pro pozemkové spolky, reagující na první rok zkušeností s její aplikací. V novele byly především upraveny podmínky certifikace, upřesněn vztah mezi Radou Národního pozemkového spolku a Ústřední výkonnou radou ČSOP, vyřešena doba do prodloužení či zrušení akreditace v případě formálních nedostatků či nejasností ("podmíněné prodloužení") a přiznáno stálé místo v Radě zástupci MŽP. Novela byla Ústřední výkonnou radou ČSOP dne 28. 2. 2003 schválena, následně byla uveřejněna na webových stránkách a rozeslána všem pozemkovým spolkům.

Byla navržena změna stanov ČSOP, zaručující (v mezích našeho právního řádu) nezczitelnost pro certifikované pozemky v majetku ČSOP a pro pozemky, vykoupené v rámci veřejné sbírky. Tento návrh byl ÚVR ČSOP po drobných úpravách podpořen a bude předán na Sněm ČSOP v dubnu t.r.

Rada dále projednala základní morální principy fungování pozemkových spolků ("Etický kodex pozemkových spolků"). Tento dokument je předložen Výročnímu shromáždění ke schválení.

Podrobnější rozpracování zásad fungování PS obsahují "Standardy a postupy pozemkových spolků". Materiál, vycházející z obdobných dokumentů pozemkových spolků v USA, se zatím tvoří. Aktuální verze je předložena Výročnímu shromáždění k diskusi.

4. Podpora vzniku a rozvoje pozemkových spolků

V roce 2002 bylo v rámci programu "Místo pro přírodu" realizováno 26 projektů v celkové hodnotě 4.815.660 Kč. Tyto projekty byly podpořeny částkou 1.170.000 Kč. Problémy byly především s realizací mediálních výstupů projektů, proto byly podmínky pro tento rok zpřísněny a bude důsledně vyžadováno jejich plnění.

Souhrnná závěrečná zpráva, shrnující výsledky programu a obsahující podstatné části závěrečných zpráv jednotlivých realizátorů, byla předána Ministerstvu životního prostředí. Pro případné zájemce je k dispozici v elektronické podobě v Kanceláři ÚVR ČSOP.

Mezi podpořenými organizacemi bylo v loňském roce 6 nových subjektů (Vlastenecký poutník, Arnika Ostrava, PermaLot, ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem, ČSOP Lednice, Beskydčan), bohužel pouze dva z nich (PermaLot, ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem) dovedly projekt skutečně k akreditaci a pokračují ve spolupráci.

Začátkem roku 2003 proběhl další ročník výběrového řízení. Byla schválena podpora 30 projektů částkou 1.244.500 Kč. Oproti minulým letům je letos (s ohledem na spolufinancování v rámci

programu Phare Access 99) termín pro odevzdání zprávy o realizaci projektu a faktury již v květnu. Realizaci projektu však lze za přesně stanovených podmínek v případě potřeby dokončit i ve druhé polovině roku.

V letošním roce byla schválena podpora 10 novým subjektům (ČSOP Biota, ČSOP Františkovy Lázně, INEX-SDA, ČSOP Hasina Louny, ČSOP Sluníčko, ČSOP Kladská, o.s. Mladá, ČSOP Salamandr, Společnost přátel přírody, ČSOP Teplice)

5. Akreditace pozemkových spolků

V roce 2002 bylo nově akreditováno 7 pozemkových spolků - PS Botič – Rokytka (ČSOP Botič – Rokytka), PS "Domov" (ČSOP Jeseník nad Odrou), PS Meluzína (EC Meluzína RCAB), PS Pobečví (ČSOP Lipník nad Bečvou), PS Prostějovsko (RS ČSOP IRIS), Severák – PS pro přírodu a památky severovýchodních Čech (Jizersko-Ještědský horský spolek) a PS "Zelené údolí u Doubrav" (ČSOP Zelené údolí u Doubrav). Obnovena byla akreditace PS Jablokoň (ČSOP Pálava). Z důvodu formálních nedostatků byla pozastavena akreditace PS Eurotopia (prozatím je však stále vedena v seznamu akreditovaných PS). Z důvodu odmítnutí dodání základní evidence pozemkových spolků nebyla akreditace prodloužena PS Vsetínsko (OV ČSOP Vsetín) a PS Olešenka (ČSOP Jaroměř). Stav akreditovaných PS na konci roku 2002 tedy byl 29 spolků.

V roce 2003 byly prozatím nově akreditovány 2 pozemkové spolky – PS Pobeskydí (ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem) a PS PermaLot. PS Olešenka (ČSOP Jaroměř) byla obnovena akreditace. Jedna žádost o akreditaci musela být prozatím z formálních důvodů odmítnuta.

Podmínky pro prodloužení akreditace PS dosud nesplnily 3 PS! PS Eurotopia nadále nekomunikuje a je velice pravděpodobné, že jeho akreditace zanikne.

Aktuální seznam akreditovaných PS (neberoucí v úvahu stav prodlužování akreditace) je přílohou této zprávy.

6. Pozemková evidence

Podrobná evidence pozemků a objektů v péči pozemkového spolku, zavedená v roce 2001, byla povinnou součástí žádosti o akreditaci. Aktualizace této evidence probíhá průběžně. PS, které v roce 2002 založily nebo aktualizovaly pozemkovou evidenci, byly podpořeny částkou 3000 Kč.

Aktuální data se v současné době zpracovávají.

7. Certifikace pozemků

Na podzim byla zahájena certifikace hodnotných pozemků. Prozatím byly projednány a doporučeny k certifikaci pozemky v lokalitách Milská stráň, Prameny Javornice, Slaná louka u Koštic, Nečemická lada, Vědlice (PS Milý), Peklo (PS Meluzína), Bílé potoky (PS Kosenka) a dřevěnice Kosenka (PS Kosenka).

Cílem těchto prvních certifikací bylo především odchytnat možné problémy a chyby, které by v budoucnosti mohly význam certifikace (záruky nezcizitelnosti) zpochybnit. Organizace, které se do této aktivity zapojily (pozemkový spolek Meluzína, pozemkový spolek Kosenka pro přírodu a památky Valašskoklobucka a pozemkový spolek Milý) byly vzhledem ke zvýšeným nákladům na vypracování materiálů finančně podpořeny celkovou částkou 25000 Kč. Žádná certifikace nebyla prozatím dovedena po právní stránce do konce.

8. Kampaň "Místo pro přírodu" – veřejná sbírka

Veřejná sbírka na výkupy ohrožených přírodně cenných pozemků, případně pozemků vhodných k provádění revitalizací či realizací ÚSES, oficiálně začíná právě v těchto dnech. Předcházela jí však rok usilovných příprav, konzultací, hledání vhodné formy srozumitelné široké veřejnosti.

Ke kampani jsou vydány propagační letáky a samolepky, v tisku jsou v současné době plakáty. Informace o kampani se již začaly objevovat ve sdělovacích prostředcích. Oficiálním mediálním partnerem kampaně je Český rozhlas. O spolupráci mají zájem i další média, např. deník MF Dnes. Patrony kampaně jsou RNDr. Bedřich Moldan (za odbornou sféru) a Zuzana Norisová (za sféru mediální).

V únoru bylo vyhlášeno výběrové řízení na podporu regionálních akcí kampaně. V rámci tohoto výběrového řízení bylo podpořeno 27 organizací, vesměs pozemkových spolků nebo organizací

k založení PS směřujících. Akce budou probíhat na nejrůznějších místech republiky v období 21. 3. – 15. 5. 2003.

Sbírka je povolena na 3 roky (více zákon neumožňuje) a oficiálním cílem je vybrat za tuto dobu 10 milionů Kč. Pozemky na návrh PS bude vykupovat Národní pozemkový spolek (ČSOP) a pozemkovým spolkům je pak na základě vzájemné smlouvy svěřovat do dlouhodobé péče. K podávání návrhů na pozemky, vhodné k zařazení do sbírky, byly vyzvány všechny PS. Zatím prvním pozemkem, který splnil všechny náležitosti a byl do sbírky zařazen, je jedlobukový bělokarpatský les, navržený PS Kosenka. Tento PS organizuje k jeho výkupu též vlastní dílčí kampaň, která poběží po celý rok 2003.

9. Jednání s partnery na národní úrovni

Jednání s partnery nabyla v uplynulém roce příliš úspěšná.

Pilotní projekt na výpůjčky cenných pozemků od Lesů České republiky, s. p., po dohodě obou stran pokračuje (vzhledem k věcným problémům) pouze na LZ Konopiště (PS pro přírodu a památky Podblanicka – zřícenina hradu Stará Dubá). Mechanismus uzavření výpůjčky (s nutným předchozím souhlasem Ministerstva zemědělství) bude odzkoušen na tomto jediném projektu. V případě úspěchu bude možnost otevřena ostatním akreditovaným PS.

Z důvodu nesouhlasu Ministerstva financí s generální výjimkou z § 37 zákona č 219/200 Sb. “o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích” (možnost bezplatného pronájmu státních pozemků z důvodu ochrany přírody) pro pozemkové spolky momentálně jednání s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (Fondem zvláště chráněných území) nepokračuje. Úsilí bylo napnuto k novelizaci tohoto zákona. Pozměňovací návrh se podařilo spojit s projednáváním novely zákona 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Vojenské lesy a statky po prvotním souhlasu jednání posléze odmítly s odůvodněním, že jednat lze pouze s Ministerstvem obrany. Toto je nyní zvažováno.

Jednání o možnosti pojištění pozemkových spolků ve věci odpovědnosti za škody probíhalo intenzivně zejména s pojišťovnou Allianz. Nedošlo však ke shodě na vzájemně přijatelných podmínkách. Jednání s dalšími pojišťovacími ústavy nyní pokračuje prostřednictvím brokerské společnosti MARSH.

10. Právní problematika

Ve spolupráci s advokátní kancelář Holas a spol. byly vypracovány vzorové smlouvy pro pozemkové spolky (kupní smlouva, nájemní smlouvy, smlouva o věcném břemeni, žádost o zápis do katastru nemovitostí), zohledňující některé specifické rysy těchto smluv, zejména maximální možnou záruku nezcizitelnosti. Tyto vzorové smlouvy byly rozeslány všem pozemkovým spolkům i dalším zájemcům o problematiku. Vzhledem k právní složitosti jsou smlouvy průběžně konzultovány s dalšími právníky a doladěny. Upravené verze budou publikovány v “Manuálu PS”, jehož vydání se připravuje.

Tatáž advokátní kancelář byla připravena během roku 2002 poskytovat aktuální pomoc jednotlivým pozemkovým spolkům. Bohužel nebyla tato možnost ze strany PS téměř využívána. Přesto považuje Rada možnost právní pomoci jednotlivým PS za zcela zásadní, a proto po ukončení smlouvy s AK Holas a spol. domluvila spolupráci a poradenství s Mgr. Andreou Rezkovou (Brno) a navázala kontakt s Mgr. Radkem Paštikou (Praha), který je ochotný pomoci zejména v případech vážnějších právních problémů či uzavírání komplikovanějších smluv.

AK Holas a spol. vypracovala též analýzu současného právního postavení pozemkových spolků s návrhy na možné úpravy našeho právního řádu. Tato studie, hrazená Nadací Partnerství, musí však pro její širší využití projít ještě oponenturou.

11. Podzimní workshopy

Na podzim proběhly dva workshopy pozemkových spolků.

7. 9. 2002 proběhl v Ejpovicích na Rokycansku jako součást celostátního srazu členů a příznivců ČSOP. Na programu byla administrativa pozemkových spolků, právní problematika a exkurze po

lokalitách pozemkového spolku Radnice. Původně neplánovanou, avšak o to zajímavější součástí byla též beseda s Ministrem životního prostředí RNDr. Liborem Ambrozkem.

Druhý workshop se uskutečnil 30. 11. 2002 v Brně. Program byl obdobný (právní problematika – uzavírání smluv, administrativa pozemkového spolku, vzájemná výměna zkušeností).

Obou workshopů se účastnilo shodně po 22 lidech.

12. Spolupráce RNPS s jednotlivými PS

Všechny pozemkové spolky i zájemci o činnost pozemkových spolků obdržely v uplynulém období tradiční zasilky s materiály, tiskovinami vydanými ostatními PS, informacemi o výběrových řízeních a dalšími aktualitami. Akreditované pozemkové spolky a pozemkové spolky zapojené v minulých letech do programu "Místo pro přírodu" dostávají navíc pravidelně zápisy z jednání Rady NPS.

Většinu konkrétních problémů PS řešil aktuálně koordinátor NPS (mailem, telefonem, případně osobní schůzkou). Rada se na svých jednáních zabývala obecnějšími dotazy či problémy, přesahujícími jeden PS. Její závěry budou součástí připravovaného "Manuálu PS".

V uplynulém období bylo navštíveno 6 pozemkových spolků. Ve dvou případech šlo o organizace, žádající o akreditaci, ve čtyřech o informativní schůzku, sloužící k ujasnění pozemkové evidence a získání materiálů pro vydávané tiskoviny.

13. Prezentace pozemkových spolků

Byla vydána propagační publikace "Pozemkové spolky – jak může vlastník, úředník a ochránář najít společnou řeč?" Publikace je zaměřena zejména na seznámení pracovníků nejrůznějších úřadů, představitelů obcí a dalších potenciálních partnerů s myšlenkou pozemkových spolků a možnostmi vzájemné spolupráce. Publikace je postupně rozesílána na jednotlivé instituce, část nákladu dostaly pro svoji potřebu akreditované pozemkové spolky.

Články o činnosti pozemkových spolků se pravidelně objevují v časopise Krása našeho domova.

Webové stránky <http://csop.ecn.cz/poszemkovespolky> jsou neustále aktualizovány, jsou na nich zveřejňovány veškeré informace o výběrových řízeních, kontakty i další aktuality hnutí pozemkových spolků. Nově byly vytvořeny speciální stránky kampaně "Místo pro přírodu" – www.mistoproprirodu.cz.

14. Zahraníční spolupráce

V rámci přípravy kampaně "Místo pro přírodu" se uskutečnila návštěva u našich partnerů ve Velké Británii a Nizozemí (v červnu 2002 - National Trust, RSPB, London Wildlife Trust, Natuurmonumenten) a následně několikadenní návštěva Richarda Offena, koordinátora sbírky National Trustu "Neptune Coastline Campaign" v Praze (prosinec 2002). Součástí této návštěvy byla i schůzka se zástupci některých PS.

Pokračuje též spolupráce s americkými pozemkovými spolky. Zástupce Rady NPS se zúčastnil výročního zasedání Land Trust Alliance, sdružující přes tisíc pozemkových spolků z celého USA. V rámci studijní cesty navštívil pozemkové spolky ve státech Massachusetts a Maine, výroční setkání se uskutečnilo v Austinu, v Texasu. Podařilo se dohodnout na společném projektu s americkou organizací QLF – The Atlantic Centre for the Environment, která byla ve střední Evropě aktivní v oblasti propagace pozemkových spolků od počátku 90. let. V rámci projektu by se měly v letošním roce uskutečnit dvě návštěvy amerických odborníků u nás a jedna návštěva skupiny z ČR v USA.

Václav Izák se stal na základě nominace Rady NPS zástupcem ČSOP v Eurosite - evropské organizaci, zaměřené především na management chráněných území.

21. března 2003

Vlastislav Vlačiha

Předseda Rady Národního pozemkového spolku

Jan Moravec

Koordinátor Národního pozemkového spolku